

Jaarverslag 2023 Uilenwerkgroep IVN Voerendaal

Het jaar 2023 ligt achter ons en het nieuwe broedseizoen staat alweer voor de deur. Een goed moment om even stil te staan bij de belangrijkste activiteiten van de uilenwerkgroep, en natuurlijk het wel en wee van de uilen zelf.

Steenuil territoriumkartering

Gedurende maart 2023 is er weer een deel van de gemeente Voerendaal geïnventariseerd voor steenuil territoria. Suzie, Femke, Gerard en nieuwe leden Lotte, Ivo en Vincent zijn allen één of meerdere avonden op pad geweest om met behulp van het afspelen van de steenuilroep een respons van lokale steenuilen te triggeren. Het gebied ten noordwesten van de kern van Voerendaal is dit jaar geïnventariseerd, rondom de golfbaan, Retersbeek en Weustenrade.

De aanwezigheid van bekende broedparen kon worden bevestigd en verschillende nieuwe territoria zijn gevonden. In één geval, waar al een kast hing die nog niet bezet was, werd inderdaad later in het voorjaar voor het eerst gebroed. Op een nieuwe locatie zijn eerste gesprekken gevoerd over het ophangen van een kast.

De uitkomsten van deze inventarisatie zijn belangrijk voor twee doelen: enerzijds is dit onderdeel van het langjarig landelijk onderzoek naar de steenuil populatie wat wordt uitgevoerd door SOVON en STONE, anderzijds informeert het ons als werkgroep waar het zinvol is om met bewoners in gesprek te gaan en steenuilencasten op te hangen. Binnenkort zullen we de inventarisatierondes voor maart 2024 weer gaan plannen – het duurt ongeveer 2.5 uur vanaf zonsondergang. We proberen in groepjes van twee of drie op stap te gaan en er is altijd plaats voor nieuwe mensen die mee willen gaan.

Steenuil broedseizoen

Het monitoren begon op een koude dag begin februari, waarop we de kasten waarvan we weten dat ze bezet zijn, controleerden voor aanwezige steenuilen. Deze controle in de winter is belangrijk, omdat dit vaak het enige moment is waarop we een kans hebben het mannetje aan te treffen en te checken voor een ring ofwel te ringen. Vier kasten waren inderdaad bezet, er werden 6 steenuilen in aangetroffen.

Na een muizenarm 2022 was 2023 muizenrijker. Alhoewel steenuilen over kunnen schakelen op andere prooien zoals grote insecten, regenwormen en vogels, heeft de muizenstand toch een aanzienlijk effect op de grootte en het succes van de nesten. Door het hele land werden grotere nesten gemeld. Hetzelfde beeld zagen we ook in ons werkgebied, 3 succesvol uitgevlogen nesten met twee keer 4 en één keer 5 jongen. Dat zijn mooie nestgroottes en we zijn blij dat we deze jongen hebben kunnen volgen en ringen.

Helaas zijn veel broedsels dit jaar mislukt. Dit gebeurde 4 keer in de eifase (waarvan 3 door predatie) of in de jongenfase (1 keer door predatie). We vermoeden dat dit toch weer steenmarters zijn geweest, ondanks alle inspanningen om de kasten marterproof te maken. Wanneer 5 van de in totaal 8 broedsels in ons werkgebied afgebroken worden, dan baart dat zorgen. Dit beeld van een relatief laag broedsucces werd bevestigd in de rest van de regio, heel Limburg bleef wat achter bij het landelijk gemiddelde. Het zou kunnen dat de marters in onze regio hebben geleerd hoe ze de martersluis door moeten kruipen – op een andere plek in Nederland werd dit gedrag gefilmd. Hoe dan ook zullen we de komende jaren goed op moeten letten en de kasten zoveel mogelijk in geïsoleerde bomen ophangen, mogelijk een gladde band of kraag van kippengaas om de stam aanbrengen en uiteraard de kast zelf marterproof maken.

Al met al een interessant jaar voor de steenuil, met ups en downs. We kijken uit naar het nieuwe broedseizoen. De wintercontrole van nestkasten zal deze maand nog plaatsvinden.

Impressie van het steenuilen broedseizoen. Dit nest resulteerde in 5 geringde en uitgevlogen jongen.

Kerkuil broedseizoen

Voor de kerkuil is de muizenstand cruciaal. Het muizenarme 2022 was dan ook een dramatisch jaar in het hele land, en ook in ons werkgebied werd pas zeer laat in het jaar gebroed en waren er weinig jongen. Daarentegen was 2023 veel muizenrijker en waren de resultaten gelukkig beter. Op twee locaties waar al meerdere jaren wordt gebroed, werden inderdaad mooie nesten van 5 (fam. Keybets) en 6 (Malherbe) weldoorvoede jongen gevonden. Het eerste nest kon worden geringd, de jongen van het andere nest waren al te groot. Later werd nog 1 jong dood aangetroffen. Alhoewel dit triest is, komt het vaker voor dat jongen sterven in de uitvliegfase. Als bijkomstigheid kon bij de fam. Keybets een nest torenvalken worden geringd. Helaas gingen 4 van de 5 jongen dood en wat er met het laatste jong gebeurd is, is niet bekend.

Na werkzaamheden op deze locatie en het ophangen van een nieuwe kast is het erg bevredigend dat er weer gebroed werd op Kasteel Puth. Ook hier een mooi nest met 5 weldoorvoede jongen die werden geringd. Enige tijd later werd één van de jongen verdronken teruggevonden, triest, maar zoals gezegd komt dit nu eenmaal voor. Als enige werd op deze locatie een tweede broedsel begonnen in september. Helaas werd in deze periode een volwassen kerkuil dood gevonden. We vermoeden dat dit de reden is dat het broedsel werd afgebroken in de eifase. We hopen uiteraard dat er snel weer een partner gevonden wordt, met de vele jongen van het afgelopen jaar in de regio zou dat wel moeten lukken.

Ook voor de kerkuil was het een interessant jaar. Het beeld binnen onze werkgroep wordt bevestigd in de regio: veel relatief grote nesten met mooie weldoorvoede jongen. Op het moment is de winterpopulatie veldmuizen erg groot. Als dat zich doorzet richting het voorjaar, kunnen we met hooggespannen verwachtingen aan de kastcontroles beginnen.

Impressie van het kerkuilenbroedseizoen. Dit betrof twee nesten van 6 (links en midden) en 5 (rechts) jongen.

Werkzaamheden

Verschillende steenuilenkasten waren aan vervanging toe of moesten nog marterproof worden gemaakt. Ons klusteam (Albert, Lucas en Herman) heeft dan ook de handen uit de mouwen gestoken en kasten gerepareerd of vervangen.

Dit alles resulteerde in:

- 6 steenuilenkasten vervangen of vernieuwd;
- 2 steenuilenkasten verplaatst;
- 1 steenuilenkast weggehaald;
- 1 kerkuilenkast verplaatst;
- 1 kerkuilenkast geplaatst.

We bedanken ons klusteam heel erg voor alle inspanningen.

Zorgboerderij Ransdalerveld van M. Huntjes in Ransdaal vervaardigden voor ons 10 nieuwe steenuilenkasten. We waarderen de samenwerking met de mensen van de Zorgboerderij enorm!

Afscheid van leden, nieuwe leden

Na jaren van inspanningen hebben we dit jaar afscheid genomen van drie van onze leden: Ank, Chantal en Leon. We bedanken jullie zeer voor jullie betrokkenheid en inspanningen. We hopen dat het jullie goed gaat en dat we contact houden. Verder heeft Rebecca haar activiteiten even gepauzeerd, we hopen je natuurlijk in een latere fase weer terug te zien!

We mochten dit jaar ook nieuwe leden verwelkomen: Lotte, Ivo, Jack en Vincent. Ze zijn direct actief geworden en het is fantastisch dat onze werkgroep zo weer aangevuld is.

Mocht je zelf geïnteresseerd zijn om bij te dragen aan onze werkgroep, of ken je iemand in je omgeving, laat het ons weten! We kunnen alle hulp goed gebruiken! De werkzaamheden zijn heel gevarieerd, denk aan kastenklussen, inventariseren, kasten controleren, maar ook administratief en coördinerend werk.

Dank

Uiteraard grote dank aan alle terreineigenaren en kashouders. Jullie gastvrijheid en medewerking zijn voor onze activiteiten cruciaal. We bedanken alle vrijwilligers van onze werkgroep voor hun bijdrage. Tenslotte bedanken we de ringers Arnold Bakker en Jos Wijnands voor hun bereidwilligheid onze uilenjongen te komen ringen. We hopen jullie allen in het komende jaar weer te ontmoeten en zien uit naar een uilenrijk en succesvol broedseizoen.

